

Kansalaisopistojen hyödyt kunnalle

KUNTAMARKKINAT 15.9.2022

Prof. Jyri Manninen, Kasvatustieteiden ja psykologian osasto, Itä-Suomen yliopisto

UEF // University of Eastern Finland

1

TULEVAISUUDEN KUNNAN ROOLIT

1. SIVISTYSROOLI
2. HYVINVOINTI ROOLI
3. OSALLISUUS- ja YHTEISÖROOLI
4. ELINKEINO- ja TYÖLLISYYS-ROOLI
5. ELINympäristö-ROOLI
6. ITSEHALLINTO-ROOLI
7. KEHITTÄJÄ- ja KUMPPANIROOLI

Yhteisö-TOIMINNALLISUUS
Yhteisiä AVOJEN KOKOAMIS-PAIKKOJA

Kuntaliitto Kommunförbundet

Kuntaliitto (2018). Kunnat 2021 kehittämissuohjelma: erilaisten kuntien roolit, vahvuudet ja toiminta-edellytykset. <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/demokratia-ja-hallinto/johtaminen-ja-kehittaminen/tulevaisuuden-kunta/erilaisten-kuntien-roolit-vahvuudet-ja-toimintaedellytykset>

UEF // University of Eastern Finland

2

Tuloksia pääosin näistä tutkimuksista:

Manninen, J. (2016). Suomi nousuun sivistystyöllä? Kansalaisopisto-opiskelun tuottamien hyötyjen taloudellinen merkitys.

- Voisiko kansalaisopiston sosiaalista tuottavuutta arvioida?

Manninen, J. (2018). Kansalaisopiston aikuisopiskelijat luokkakuvassa. Kansalaisopiston merkitys kuntalaisille ja kunnalle.

- Kansalaisopistojen vakioasiakkaat
- Verkkokysely vähintään kolme vuotta opiskelleille (n = 5214)
- Teemahaastattelut kolmessa kaupungissa (n = 29)

Manninen ym. (2019). Hyvinvointia ja sosiaalista pääomaa – kansalaisopiston hyödyt osallistujille, kaupungille ja alueelle.

- Joensuun seudun kansalaisopiston opiskelijat, seurantatutkimus
- Lähtötilannekysely syksyllä 2017 aloittaneille (n = 638)
- Seurantakysely syksyllä 2018 (n = 868) + teemahaastattelu (n = 10)

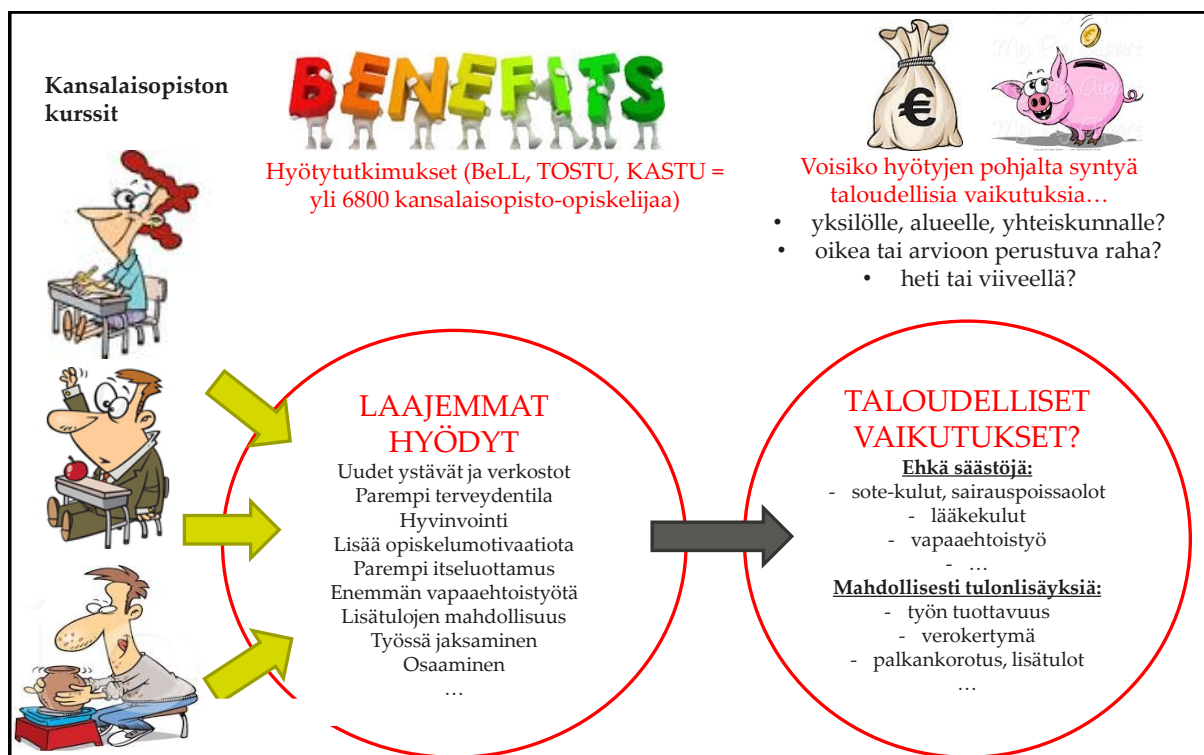
UEF // University of Eastern Finland

Tuottaako kansalaisopisto hyötyjä, joille voi määrittellä myös rahallisen arvon?

Mitä hyötyjä useamman vuoden opiskelu tuottaa?

Millaisia osallistujat ovat? Muuttuvatko vuodessa? Löytyykö hyötyjä, joita voi arvioida euroissa?

3

4

Tutkimuksissa hyödyt ryhmitelty kunnan ja kuntalaisen näkökulmasta neljään 'ryppäeseen':

1. Toimijuus

- Elämänhallinta, minäpystyvyys, elämän tarkoituksellisuus; usko ja kokemus, että pärjää elämässä ja voi tehdä siihen liittyviä valintoja

2. Sosiaalinen osallistuminen ja aktiivinen kuntalaisuus

- uudet verkostot, ystävät, luottamus kanssaihmiisiin ja päättäjiin, suvaitsevaisuus, aktiivinen kansalaisuus, vapaaehtoistyö ja vertaistuki

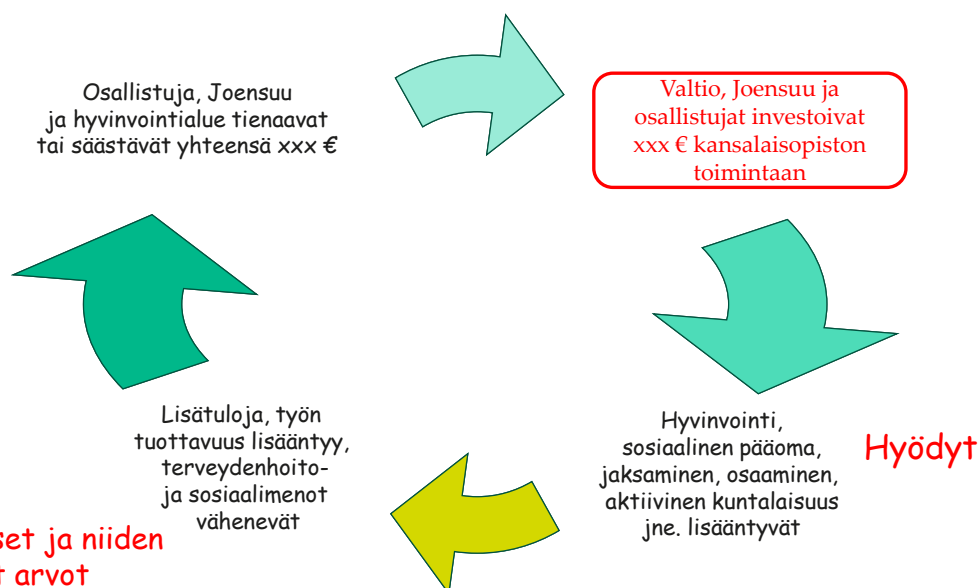
3. Osaaminen, työ ja koulutus

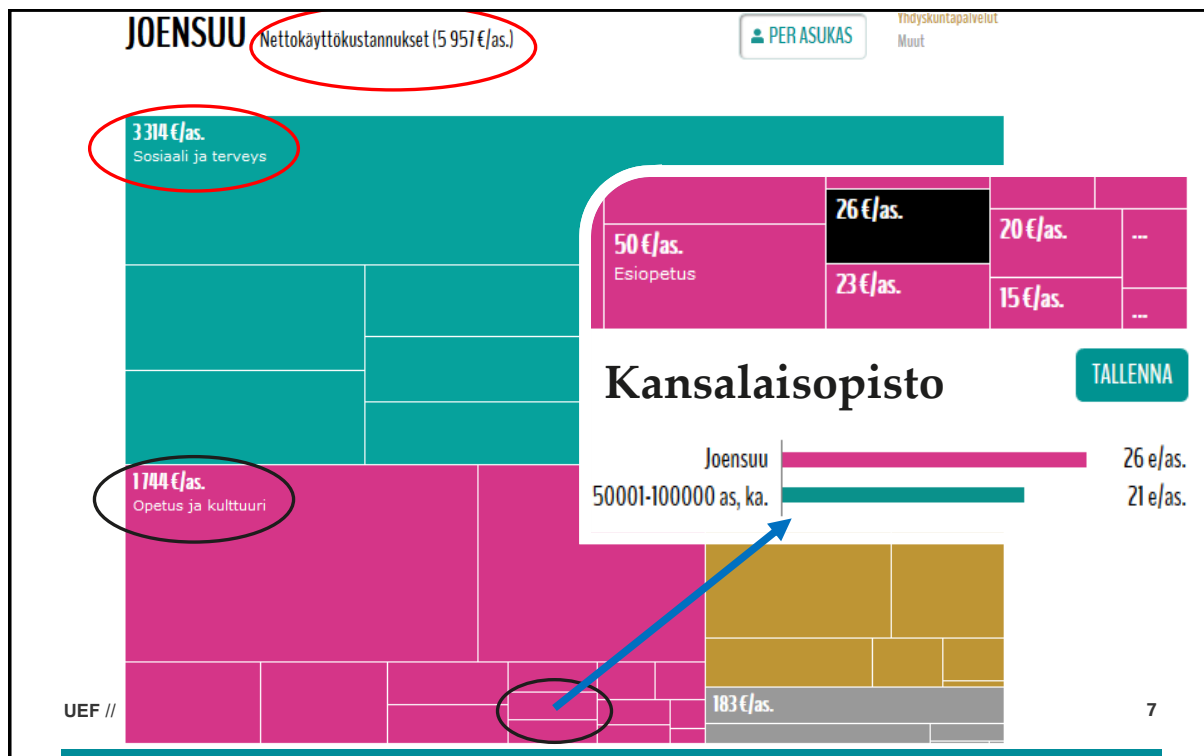
- opiskelumotivaatio, koulutusmyönteisyys, uudet taidot ja osaaminen, työhön ja uraan liittyvät hyödyt eli esim. työllistyminen, uusi työ, lisätulot, urasuunnitelman selkiytyminen

4. Terveys ja hyvinvointi

- elämänlaatu, fyysinen terveydentila, henkinen hyvinvointi, terveyskäyttäytyminen, työssä ja arjessa jaksaminen

Hyötyjen rahallisen arvon arvioinnin logiikka?

7

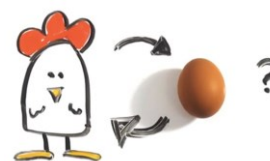
Joensuun seudun kansalaisopistossa syksyllä 2017 aloittaneiden aikuisten elämänlaatu (n = 638, vuoden seurantatutkimus; Manninen ym. 2019)

Osallistujien lähtötilanteen elämänlaadun (EUROHIS-mittari) vertailu Terveys2011- tutkimuksen väestöarvoihin:

- syksyllä 2017 aloittaneiden elämänlaadun keskiarvot olivat selvästi korkeammat kuin väestössä keskimäärin
- Väestöarvoja parempi elämänlaatu etenkin ikäluokissa 65-74 sekä yli 75-vuotiaat

→ hakeutuuko kansalaisopistoon hyvinvoivia aikuisia, vai lisääkö kansalaisopisto hyvinvointia?

- Seuranta: vuoden aikana elämänlaatu parani niillä, joilla se alussa oli muita huonompi (Manninen ym. 2019)
- Huom: 91 % oli kansalaisopiston vakioasiakkaita, opiskelleet jopa useita vuosia
- **Tutkimusten mukaan sekä että:**
  - koulutustaso ja terveys korreloivat selvästi; johtuu osin valikoitumisesta, osin koulutuksen tuottamista terveyshyödyistä
  - terveys- ja hyvinvointivaikutuksia löydetty sekä haastattelu- ja kyselytutkimuksissa ("koetut hyödyt") että seurantatutkimuksissa
  - vaikea tutkia, koska vertailuryhmien käyttö käytännössä mahdotonta

UEF // University of Eastern Finland

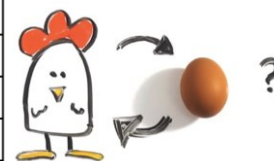
8

8

Joensuulainen kansalaisopisto-opiskelija on puolet "halvempi" kuntalainen kuin suomalaiset keskimäärin...

Taulukko 25. Kansalaisopisto-opiskelijoiden terveyspalvelukustannukset verrattuna väestöön

	Väestö, keskimäärin henkilö/vuosi	Kansalaisopisto-opiskelija, keskimäärin henkilö/vuosi
Sairaalan tai terveysaseman päivystysvastaanotto	273 €	86 €
Työterveyslääkäri	145 €	54 €
Yksityislääkärin vastaanotto	100 €	60 €
Terveyskeskuslääkäri	310 €	172 €
Työterveyshoitajan vastaanotto	68 €	21 €
Terveyskeskuksen terveyden tai sairaanhoitajan vastaanotto	153 €	71 €
YHTEENSÄ	1 049 €	464 €

Manninen, J., Karttunen, A., Meriläinen, M., Jetsu, A. & Vartiainen, A.-K. (2019). Hyvinvointia ja sosiaalista pääomaa – kansalaisopiston hyödyt osallistujille, kaupungille ja alueelle. Kunnallisanalan kehittämässätiön Julkaisu 23.

2 9

9

Yhteiskunnallisten palveluiden taloudellinen arviointi

- Tehty perinteisesti esim. terveydenhoidon alueella ja palveluissa, joiden rahallinen hyöty helppo laskea
- Esimerkiksi rokotusten kustannus-hyöty – analyysit
  - rokotteen hinta vs. rokottamattomuuden hinta = sairaanhoitokulut, ennenaikaiset kuolemat jne.
- Laskentamalleja:
  - Kustannus-hyöty – analyysi (Cost-benefit analysis)
  - Investoinnin tuottavuus (Return of investment, ROI)

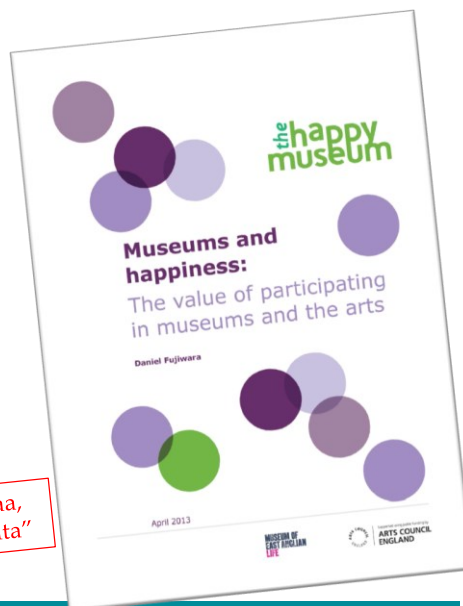

UEF // University of Eastern Finland

10

Nykyään myös 'pehmeämpien' kuntapalveluiden tuottamien hyötyjen taloudellista arviointia

- Esimerkiksi
  - puistot, retkeilyalueet, urheilukentät
  - kirjastot, taidenäyttelyt, museot
  - sosiaaliset yritykset, vapaaehtoistyö
- Haasteena, kuinka (1) paikantaa hyödyt ja (2) määritellä niille rahallinen arvo
- Kehitetty vuonna 2008 **Investoinnin sosiaalinen tuottavuus –laskentamalli** (Social return of investment, SROI)
  - huomioi myös 'pehmeät', ei-rahalliset hyödyt, joille määritellään tavalla tai toisella rahallinen arvo

UEF // University of Eastern Finland

Tärkeää, mutta erittäin haastavaa, tuottaa vain "valistuneita arvioita"

11

Esitutkimus (Manninen 2016)

- testattiin, voiko SROI-mallin avulla arvioida kansalaisopistojen taloudellisia vaikutuksia
- vastaus: voi – ainakin osittain, tarkemmat arvioinnit vaativat lisääaineistoja → näitä kerättiin 2017 – 2018 (Joensuun seudun kansalaisopiston vuoden seurantatutkimus)

UEF // University of Eastern Finland

12

Investoinnin sosiaalinen tuottavuus? (esitutkimus 2016, laskentamallin testaus)

Hyöty/kustannus suhdeluku = $\frac{\text{Koulutusinvestoinnin tuotto (koulutuksen tuottamat hyödyt)}}{\text{Koulutusinvestoinnin kulut (koulutuksen kustannukset)}}$

- **Investoinnit** (lukujen pohjana Espoon työväenopisto):
  - Kaupunki: 127€
  - Valtio: 92€
  - Opiskelijamaksut: 65€
  - Yhteensä 286€
- **Rahalliset hyödyt SROI-laskurilla per henkilö:**
  - 1 281€ (BeLL-vastaaajien osalta)
- **Investoinnin tuottavuus** $1281\text{€}/286\text{€} = 4,5\text{€}$

7.9.2022 13

Joensuun seudun kansalaisopiston seurantatutkimusaineiston pohjalta investoinnin (148 € vuodessa/opiskelija) sosiaalinen tuottavuus näyttäisi olevan yksilötasolla 1,3 € ja yhteiskuntatasolla 2,9 €, eli kokonaisuutena 4,2 €, eli yksi valtion, kunnan ja opiskelijan yhdessä kansalaisopistoon investoima euro tuottaisi 4,2 € hyödyt. (Manninen ym. 2019, 108-109)

13

Arvio kansalaisopiston joensuulaisille, kaupungille ja hyvinvointialueelle tuottamien hyötyjen rahallisesta arvosta

Osallistuja, Joensuu ja hyvinvointialue tienaavat tai säästävät yhteensä 622 €

Valtio, Joensuu ja osallistajat investoivat 148 € kansalaisopiston toimintaan

Lisätuloja, työn tuottavuus lisääntyy, terveydenhoito- ja sosiaalimenot vähenevät

Hyvinvointi, sosiaalinen pääoma, jaksaminen, osaaminen, aktiivinen kuntalaisuus jne. lisääntyvät

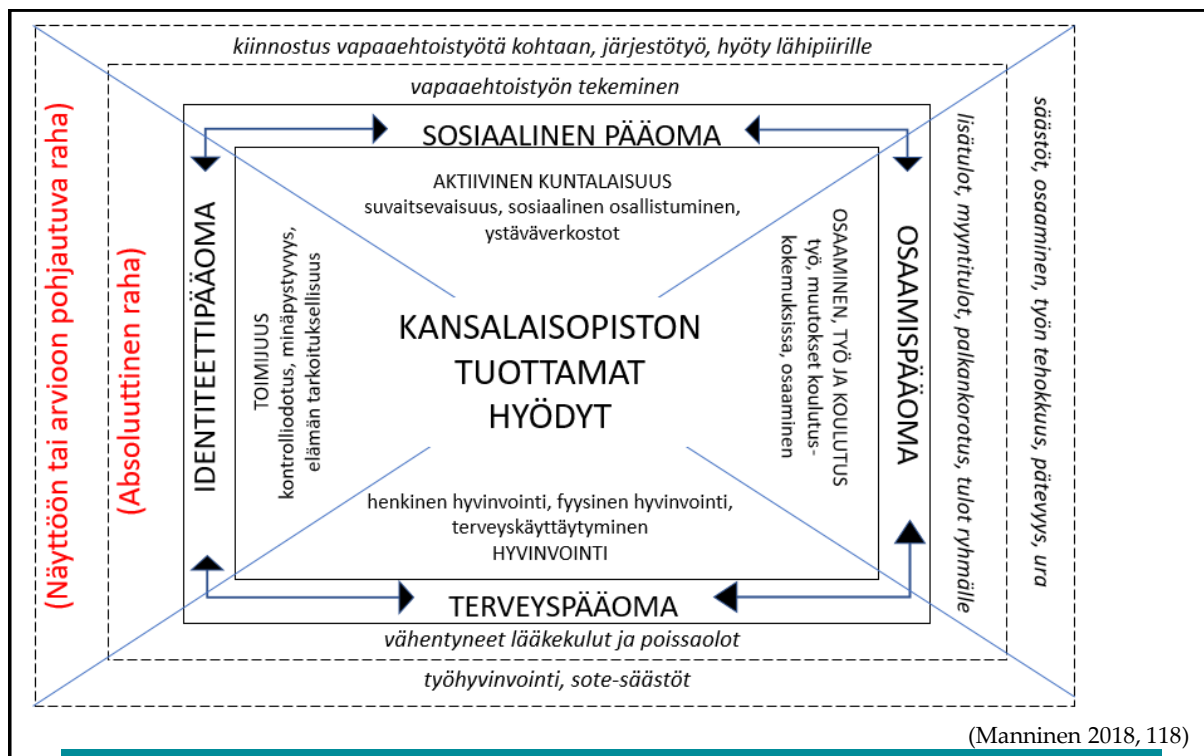
Hyödyt

Vaikutukset ja niiden rahalliset arvot

UEF // University of Eastern Finland

14

14

15

Lähteitä ja luettavaa

- Hachem, H. & Manninen, J. (2020). Putting educational gerontology principles to the test: A quantitative confirmation of the empowering benefits of liberal arts courses. *Educational Gerontology*, Vol 46, 10, pp. 653-665. DOI: 10.1080/03601277.2020.1805179
- Manninen, J. & Meriläinen, M. (2015). Monimenetelmällinen näkökulma omaehtoisen opiskelun hyötyihin. *Aikuiskasvatus* 2/2015. <https://journal.fi/aikuiskasvatus/article/view/94128>
- Manninen, J. (2016). Suomi nousee sivistystyöllä? Kansalaisopisto-opiskelun tuottamien hyötyjen taloudellinen merkitys. Kansalaisopistojen liiton julkaisu 2. Helsinki: Kansalaisopistojen liitto Kol. http://kansalaisopistojenliitto.fi/wp-content/uploads/2016/02/2015_kansalaisopisto-opiskelun_hyodyt.pdf
- Manninen, J. (2018). Kansalaisopiston aikuisopiskelijat luokkakuvassa. Kansalaisopiston merkitys kuntalaisille ja kunnalle. Kansalaisopistojen liiton julkaisu 3. Helsinki: Kansalaisopistojen liitto Kol.
- Manninen, J., Karttunen, A., Meriläinen, M., Jetsu, A. & Vartiainen, A.-K. (2019). Hyvinvointia ja sosiaalista pääomaa – kansalaisopiston hyödyt osallistujille, kaupungille ja alueelle. Kunnallisanalan kehittämässätiön Julkaisu 23. https://kaks.fi/wp-content/uploads/2019/05/julkaisu_hyvinvointia-ja-sosiaalista-paomaa-kansalaisopiston-hyodyt-osallistujille-kaupungille-ja-alueelle.pdf

UEF // University of Eastern Finland

16